

MPIIN AAGBAŋ

(JENESIS)

Uwumbɔr aah nan naan tiwan mɔmɔk pu na aabɔr

1 ¹Mpiin na Uwumbɔr nan naan kitiŋ, ²le kitiŋ aa nan kpa liker. Nnyun, ni mbɔmbɔɔŋ ŋmeen le nan bi ni kookoo. Uwumbɔr Aapɔɔŋ mu le nan bi nnyun ngbaan aapaacham. ³Le Uwumbɔr bui ke, “Nwiihn ŋa,” le mu ŋa. ⁴U nan kan ke nwiihn ngbaan ŋan, le u yakr nwiihn ni mbɔmbɔɔŋ, ⁵ki yin nwiihn ke “Nwiin pu,” ki yin mbɔmbɔɔŋ ke “Kinyeek,” le ki nan joor ki woln kichakpiik ni. Njan aataak daal le na.

⁶⁻⁷Le Uwumbɔr bui ke, “Nnyun mu bi paacham ni kitiŋ na yakr.” Le mu yakr tɔb chee, le ki cha paacham ni kitiŋ aakaasisik ni. Nnyun ngbaan aah yakr nin chee na, ⁸le Uwumbɔr yin nima ke “Kitaapaak.” Le ni ki joor ki ki woln kichakpiik ni. Winlee daal le na.

⁹Uwumbɔr nan ki bui ke, “Nnyun mu bi kitiŋ pu na kpaan tɔb chee ki cha kitiŋ.” Le mu ŋa kina. ¹⁰Uwumbɔr nan yin nnyun aah kaa bi nin chee na ke “Kitiŋ,” ki yin mu aah kuun doon nin chee na ke “Nnyusakpem.” U nan kan ke ni ŋan. ¹¹Le u bui ke, “Tisufar aabɔŋ ti lu njikaabim na, ni isui i lu ŋisubil na, ni tijikaar mɔk aabɔŋ, punn ni.” Le ni ŋa kina. ¹²Le tisufar ni isui mɔmɔk lu ŋisubil ni tijikaar mɔk aabɔŋ ki moo pɔr kpee. U nan kan ke ni ŋan. ¹³Le ni ki joor ki ki woln kichakpiik ni. Wintaa daal le na.

¹⁴Uwumbɔr nan ki bui ke, “Iwiihn nya ki li bi kitaapaak aan ki yakr nwiin pu ni kinyeek. Cha i yakr n-yoonn, kitaak ki ti saa kitaak, ni uŋmal ki ti saa uŋmal, ni libiln ki ti saa libiln. ¹⁵Nwiin li wiin kitaapaak ki woln kitiŋ pu.” Le ni ŋa kina. ¹⁶Uwumbɔr nan naan iwiin sakpiin ilee la, nwiin li wiin nwiin pu, uŋmal li wiin kinyeek; u nan naan iŋmabi mu. ¹⁷Uwumbɔr nan di i ŋa kitaapaak aan i li wiin kitiŋ pu. ¹⁸I li bi nwiin pu ni kinyeek, ki yakr nwiihn ni mbɔmbɔɔŋ tɔb chee. U nan kan ke ni ŋan. ¹⁹Le ni ki joor ki ki woln kichakpiik ni. Winaa daal le na.

²⁰Uwumbɔr nan ki bui ke, “Ijan mɔk aabɔŋ, ni tiwanfuurkaan mɔmɔk aabɔŋ naan, ki li bi nnyun ni ki li wiir. Inyoon mu mɔmɔk aabɔŋ li bi ki laani paacham.” ²¹Uwumbɔr nan naan ijasakpiin, ni iwaatiir, ki kpee tiwanfuurkaan mɔk aabɔŋ ki di ŋa nnyun ponn ni, ki naan inyoon aabɔŋ

i li laani paacham. U nan kan ke ni ɲan. ²²U nan ɲa tinyoor ɲa ni pu, ki bui ke nnyun ni aawan maa, paacham mu aawan too, ki li moo por kpaɛ. ²³Le ni ki joor ki ki woln kichakpiik ni. Winɲmu daal le na.

²⁴Uwumbɔr nan ki bui ke, “Tiwakor, ni ipeel, ni tiwan ni mɔmɔk baar na, ni ye nisakpiin, ni niwaatiir na, naan ki li bi kitiɲ pu.” Le ni ɲa kina. ²⁵Uwumbɔr nan naan tiwan ngbaan mɔmɔk, le waah nan kan nimɔk na, ni ɲan u chee.

²⁶Uwumbɔr nan ki bui ke, “Cha ti naan binib, bi li bi ke timi na, ki li naahn timi. M ga tii bi mpoɔn, bi li lik ijan, ni inyoon, ni ipeel, ni tiwakor, tisakpiin ni tiwaatiir mɔmɔk pu.” ²⁷Uwumbɔr nan naan binib ki di naɲ ubaa. U nan naan uja ni upii la, ²⁸le ki ɲa tinyoor ɲa bi pu, le ki bui ke, “Maa, ki por, aan ki gbiin kitiɲ kee pu, ki li lik kitiɲ ngbaan. Li kpa mpoɔn ijan, ni inyoon, ni tiwan nimɔk fu ki baar kitiɲ pu na.” ²⁹Uwumbɔr nan ki bui ke, “M di njikaabim, ni isui i lu ɲisubil na ki di tii nimi, ni li ji, ³⁰ki di mmobim ni tisufar di tii ipeel, ni tiwakor, ni tiwan nimɔk fu ki baar kitiɲ na, ni inyoon, ni li ji ki li ɲmɔ.” Le ni ɲa kina. ³¹Le Uwumbɔr nan lik ki kan ke waah ɲa tiwan nimɔk na ɲan pam. Le ni ki joor, ki ki woln kichakpiik ni. Winloob daal le na.

2 ¹Kina le Uwumbɔr nan naan kitaapaak, ni kitiɲ, ni tiwan mɔmɔk doo. ²Winlole daal, le Uwumbɔr nan tun lituln mɔmɔk doo, ki kal fuur. ³Uwumbɔr nan ɲa tinyoor ɲa winlole daal pu ki ɲa mu chain, ba pu? waah nan naan dulnyaa aawan mɔmɔk doo na, liyaadaal ngbaan le u kal ki fuur. ⁴Uwumbɔr nan naan dulnyaa aawan mɔmɔk kina la.

Edenn Aasaak aabɔr

Buyoonn Tidindaan Uwumbɔr nan naan dulnyaa aawan mɔmɔk na, ⁵tiwanpunnaan ni nwanbim aa nan kee punni, ba pu? Uwumbɔr aa nan kee cha utaal nu, uja mu aa nan bi ki ga ko kisaak; ⁶limaln le nan lir kitiɲ pu le ki soon.

⁷Uwumbɔr nan di titan ki di naan uja, le ki fuur libuln ɲa umɔfal ni, le u kpaln tiwan ni fu na.

⁸Uwumbɔr nan ɲa isui i lu ɲisubil na aasaak, liwipuul wɔb, Edenn aatiɲ ni, le ki di waah naan uja u na ɲa ki ponn ni. ⁹Uwumbɔr nan cha isui i lu ɲisubil nyaan na aabɔɲ punn kisaak ngbaan ni, ɲisubil ngbaan ɲan linimbil chee, ki mɔ lijil. Kisaak ngbaan aakaasisik ni, busub bubaa nan bi, ki ye limɔfal aasub, buken mu nan bi ki ye mbeem aasub, unii yaa jin bu kan, u ga bee ni ɲan na, ni ni kaa ɲan na.

¹⁰Limɔɔl libaa nan bi Edenn aatiɲ ngbaan ni, ki puu lir kisaak ngbaan ni. Limɔɔl ngbaan aah nyan kitiɲ ngbaan ni na, le li yakr ki ɲa ɲimɔɔ ɲinaa. ¹¹Bi yin njan aapaln ke Pisonn, li nan puu dii Hafila aatiɲ ni la. ¹²Salmaa nyaan, ni tulalee, ni ɲitakpanyaan le nan bi nima. ¹³Bi yin lelee aapaln ke Gihonn, li nan puu dii Kus aatiɲ ni la. ¹⁴Bi yin taataa aapaln

ke Tigris, li nan puu dii Asiria aawipuul wɔb la; le bi yin linanar ke Yufrates.

¹⁵Uwumbɔr nan di uja ngbaan ɲa kisaak ngbaan ni, ke u li ko, ki li lik kisaak ngbaan. ¹⁶Uwumbɔr nan bui u ke, “Aa ga ɲmaa ji ɲisubil ɲi mɔmɔk bi kisaak kee ponn ni na, ¹⁷see busub bu aasubil cha unii beer ni ɲan na, ni ni kaa ɲan na. Aa taa ji busub ngbaan aasubil. Aa yaa jin kan, aa ga kpo.”

¹⁸Tidindaan Uwumbɔr nan ki bui ke, “Naa ɲan ke uja li bi ubaa. M ga naan uɲeer u ga li ter u na ki tii u.” ¹⁹Uwumbɔr nan di titan le ki di naan tiwakor, ni ipeel, ni inyoon, ni tiwan nimɔk fu na. Le u di ni mɔmɔk dan uja ngbaan chee, le uja ngbaan tii ni ɲiyimbil. Waah yin ni mɔmɔk pu na, naayimbil le na. ²⁰Le uja ngbaan nan yin tiwakor, ni ipeel, ni inyoon, ni tiwan nimɔk fu na aayimbil; tɔ, tiwan ngbaan mɔmɔk ponn ni nibaa aa nan ye uɲeer, ki ga ɲmaa ter u.

²¹Uwumbɔr nan cha uja ngbaan doon geen, ke linikpol na. Waah geen kina na, le u chuu nyan uja ngbaan aasikaakpab mubaa, ki ki giin ɲeeb. ²²Uwumbɔr nan di nsikaakpab na, ki di naan upii. Uja ngbaan aah finn na, le Uwumbɔr di upii ngbaan dan u chee. ²³Le uja ngbaan bui ke,

“Aa ye unii le ke maah ye pu na,
likpabl li nyan ni maakpab ni na,
ni tiwon ti ye maawon.
M ga yin si ke upii, ba pu?
aa nyan ni mi uja ni la.”

²⁴Nima pu le ni ɲan ke uja ni upuu nya cha bitetiib ni binatiib, ki kpaan tob chee, ki ɲa unibaan.

²⁵Le uja ni upii nan chuun biɲmeen, kaa san inimɔɔn.

Unibɔn aah yii Uwumbɔr aamɔb ki tun titunwanbir pu na

3 ¹Uwumbɔr aah nan naan ipeel imɔk na, uwaa le nan kpa nlan ki jer i mɔmɔk. Le u baa upii ngbaan ke, “Uwumbɔr sil bui ke ni taa ji kisaak ngbaan ni aasub bubaa aasubil aa?”

²Le upii ngbaan bui u, “Ti ga ɲmaa ji ɲisubil ngbaan mɔk, ³see busub bu si kaasisik ni na, le Uwumbɔr bui ke ti taa ji bu aasubil, hali ti yaa meeh ɲi kan, ti ga kpo.”

⁴Le uwaa bui ke, “Naa ye mbamɔn, naan kpo. ⁵Uwumbɔr nyi ke ni yaa jin ɲi kan, ninimbil le ga woln, le ni ga bee ni ɲan na, ni ni kaa ɲan na, ki ga li bi ke waah bi pu na.”

⁶Tɔ, uwaa ngbaan nan ɲmann u la. Le upii lik ɲisubil ngbaan, ki kan ɲaah ɲan pu na, ki dakl ke unimbil yaa woln kan, ni ga li ɲan sakpen, le ki neen ɲi, le ki ker ɲi ki moo, le ki di ɲiken tii uchal mu, le u mu moo. ⁷Baah moo ɲi doo na, le binimbil daa woln, le bi bee ke bi chuun biɲmeen la, nima pu na, le bi bar tifar ki di doɲ binimbiin ni.

⁸Kijook ngbaan le bi ɲun Tidindaan Uwumbɔr chuun kisaak ni, le bi san ti bɔr isui aakaasisik ni. ⁹Le Tidindaan Uwumbɔr yin uja ngbaan ke, “Aa bi la?”

¹⁰Le uja bui u ke, “M ɲun saah chuun kisaak ni pu na; le maah chuun ɲɲmeen na, ijawaan chuu mi, le m bɔr.”

¹¹Le Uwumbɔr baa u ke, “Ijma tuk si ke aa chuun aɲmeen? Maah bui si ke aa taa ji ɲisubil ɲi na, le aa jin aa?”

¹²Le uja bui u ke, “Saah di upii u tii mi ke u li bi m chee na, uma le tii mi ɲisubil ngbaan, le m moo.”

¹³Le Uwumbɔr baa upii ngbaan ke, “Ba ɲa aa ɲa kina?” Le upii bui u ke, “Uwaa le ɲmann mi, le m moo.”

Uwumbɔr aah daa uwaa, ni upii, ni uja aatafal pu na

¹⁴Le Uwumbɔr bui uwaa, “Saah ɲa kina na, ipeel mɔmɔk ni, m puun lii sin baanja le pu. Din ki joo cha, aa ga li baar titan ni, ki li ji titan, saamɔfal mɔmɔk ni. ¹⁵Aa ni upii ngbaan ga li ye tɔb aadim la. Saabim ni waabim mu ga li ye tɔb aadim la. Uyaabil ga faa wii aayil, le aa mu ga gaa utaagbeln.”

¹⁶Le Uwumbɔr bui upii ke, “Aa ga kan falaa pam timal ponn ni. Ni ki kpee na, aa ga li ban ke aachal li gee si, le u ga li ye saayidaan.”

¹⁷Le Uwumbɔr bui uja ngbaan ke, “Saah ɲun tii aapuu ki yii maamɔb ki jin ɲisubil ngbaan na, m puun lii kitin pu. Aa ga tun ki kan falaa le ki nin kan tijikaar ji. ¹⁸Kitin ga pa ikokon ni ichakpeejagar; le aa ga li ji timoor ni aasufar. ¹⁹Aa ga ko le kitoton ɲaa si waahr, le aa nin kan tijikaar ki ji, ki ti saa saakundaal. Le aa ga ki gir koo titan ni; ba pu? aa nyan titan ni la. M nan di titan le naan si, le aa ga ki kpaln titan.”

²⁰Adam nan yin upii ke Iif; ba pu? uma le ye binib mɔmɔk aana.

²¹Le Uwumbɔr di tiwakor aagban ki di jab, ki ɲa tiwanpeenkaan ki di peen bi. (Adam aatataa le ye ke “unibɔn.” Iif aatataa le ye ke “limɔfal.”)

Uwumbɔr aah nan jenn nyan Adam ni upuu kisaak ngbaan ni pu na

²²Tidindaan Uwumbɔr nan bui ke, “Dandana, uja ngbaan ɲa ke timi aah bi pu na, ki bee ni ɲan na, ni ni kaa ɲan na. Taan ki cha u ji limɔfal aasub aasubil mu, aan ki li bi cha n-yoonn mu kaa kpa ndoon na.” ²³Le Uwumbɔr jenn nyan u Edenn aasaak ngbaan ni, le ki cha u ko waah nyan ni titan ti ponn ni na, ²⁴le ki di tiwanfuurkaan ni kpa ifeen na*, ki di siin kisaak ngbaan aawipuul wɔb, le ki di mmiigaal mu naahn kijuk ki fenni ɲipepel mɔmɔk na, ki kiir kisaak ngbaan. Nima kan, unii ubaa aan ki pii limɔfal aasub chee.

Color illustrations in the Old Testament used with permission from ©Scripture Press.

Color illustrations in the New Testament used with permission from ©American Bible Society, 1979.

All black and white illustrations, except those listed below are by Horace Knowles, ©The Bible Society, London, England 1954, 1967, 1972. Additions and amendments by Louise Bass ©The Bible Society, London, England, 1994.

Illustrations on pages 1401, 1486, 1525, 1527 and 1731 used with permission from ©American Bible Society, 1960.

Published by
Ghana Institute of Linguistics, Literacy & Bible Translation
©The Bible League, 1997